

مقمان دوزی؛ هنر اصیل زنان ایرانی

مقمان دوزی یکی از هنرهای اصیل ایرانی است. این نوع سوزن دوزی سنتی با نخ‌های ابریشمین الوان دوخته می‌شود و بازی رنگ‌ها بسیار جلوه‌گری می‌کند. تنوع رنگ و نوع انتخاب نخ بی‌شک برگرفته از اقلیم مقمان است. نقوش مقمان دوزی نیز برگرفته از زیستگاه هنرمند است که شکلی ساده یافته و در اصطلاح هنری استلیزه شده است. هر نقش که در این سوزن دوزی دوخته می‌شود نامی خاص به زبان ترکی دارد. از این نوع سوزن دوزی برای تزئین روی کلاه، کفش، کمر بند، جلیقه رومیزی و زیرلیوانی استفاده می‌کنند. برای شروع دوخت، به لوازمی از این دست نیاز است: سوزنی چهارسنتی، نخ ابریشمی، پارچه دبیت، پارچه متقال. چون نخ ابریشمی ظریف است، ابتدا با توجه به مورد مصرف دوخت، نخ را چندلا می‌کنند و به هم می‌تابانند تا دوام دوخت بیشتر شود. سپس پارچه دبیت را با توجه به الگوی کالای مورد نظر برش زده و از پارچه متقال به عنوان لایه دبیت و در جهت زیرسازی و ماندگاری دوخت بهره می‌برند. در قدیم، کاغذی میان دبیت و متقال نیز قرار می‌دادند تا دوام کار بالا رود ولی امروزه انواع متریا ل مشابه مانند لایه‌ها را می‌توان جایگزین روزنامه کرد. اکنون باید برای ثابت نگه داشتن پارچه‌ها روی یکدیگر، کوک‌هایی در سطح کار دوخته شود. سپس بخش‌های مختلف کار با توجه به طرح دوخته می‌شود. اطراف نقش را به صورت حاشیه‌ای باریک با دوخت زنجیره در بالا و پایین حاشیه می‌دوزند. اگر فرم کار و نقش برگرفته از دایره باشد، دایره را نیز به ۸ بخش تقسیم می‌کنند و به صورت خطوط شعاع مانند می‌دوزند. بعد، هر ۲ خط ذکر شده را با ۲ کوک هشت‌مانند بلند به یکدیگر وصل می‌کنند تا فرم ستاره هشت پر شود. این کار را در زبان ترکی منطقه «آی چک ماخ» به معنای ماه کشیدن می‌گویند. وسط دایره اصلی را نیز که ممکن است فرمی ستاره‌ای شده باشد، دایره‌ای کوچک تر طراحی می‌کنند به نام «گوپک» یا ناف کار که دورتادور و درون دایره با نخ‌های مختلف ابریشمی زنجیره دوزی می‌شود. سپس درون پره‌های ستاره مانند کار، کوک‌هایی با توجه به فرم طرح به شکل ۷ خیلی فشرده و نزدیک به هم می‌دوزند. بعد از آن، دوختی به نام قزاقی که دندان موشی‌ای به شکل زیگزاگ است، برای کامل کردن اطراف دوخت استفاده می‌کنند. در طرح‌های دیگر که دایره‌ای نباشد، حاشیه‌ای دوخته می‌شود به این صورت که چند نخ ابریشمی درشت تاب را در محیط طرح قرار می‌دهند و برای ثابت کردن آن، بخیه‌های ریزی به رنگ نخ قبلی در سطح کار می‌دوزند. با این روش، چند ردیف کنار هم مثل یک حاشیه دوخته می‌شود. عمل ذکر شده را «سوچک ماخ» به معنای روکشیدن یا حاشیه کشیدن می‌گویند. دوباره با کمی فاصله، بارنگی دیگر، همان روش دوخت انجام می‌شود که این بار به نام «جوت لماخ» یعنی جفت کردن معروف است. مرحله بعد چندلا نخ را در کنار هم با کمی فاصله از حاشیه قبل ولی به موازات آن و به فرم چند بیضی می‌دوزند و روی آن نخ‌ها را کوک‌های ریز می‌زنند. این مرحله را «آق پراچماق» می‌گویند. بعد داخل بیضی‌ها باید با دوخت ضربدر با رنگ‌های الوان پر شود. نقش بته‌جقه در مقمان دوزی با دوخت زنجیره انجام می‌شود. یک ردیف روی دیواره بته‌جقه و ردیف بعد داخل بته‌جقه «شامل لخ» با رنگی دیگر می‌دوزند. حال داخل بته‌جقه با دوخت ضربدر پر می‌شود که به اصطلاح به آن «گل لاماخ» گویند.

دستور رئیس جمهور برای رفع محرومیت زنان

معاون امور زنان و خانواده ریاست جمهوری از دستور رئیس جمهور برای رفع محرومیت از زنان با پرهیز از هدر دادن وقت و هزینه در پژوهش‌های تکراری و تدوین برنامه عملیاتی بر پایه تحقیقات انجام شده خبر داد. انسبه خزعلی در حساب توئیتر خود نوشت: دستور اکید ریاست محترم جمهوری برای رفع محرومیت از زنان با پرهیز از هدر دادن وقت و هزینه در پژوهش‌های تکراری و موازی، و تدوین برنامه عملیاتی بر پایه تحقیقات انجام شده.

سفری از ناتوانی تا توانمندی با چشمان بسته

به گزارش سازمان جهانی بهداشت (WHO) در سال ۲۰۱۷ از ۳۹ میلیون فرد نابینایی که در سرتاسر جهان زندگی می‌کنند، ۶۴ درصد دختران و زنان هستند. نابینایی در زنان بیش از مردان اتفاق می‌افتد زیرا زنان در معرض عوامل خطررزی بیشتری قرار دارند: عواملی همچون دسترسی کمتر به مراقبت‌های پزشکی در کشورهای در حال توسعه یا نزدیکی به کودکانی که بیشترین میزان باکتری را در بدنشان حمل می‌کنند. در آستانه روز جهانی نابینایان، می‌خواهیم به چند مورد از اقداماتی بپردازیم که در جهت بهبود وضعیت زنان نابینا یا توانمندسازی آن‌ها با کارآمدتر ساختنشان در جامعه صورت گرفته‌اند.

دستان یابنده، دستان بینا

در سال ۲۰۱۳، پروژه‌ای تحت عنوان «دستان یابنده» در آلمان آغاز به کار کرد که قصد داشت از ادراک لمسی فوق العاده نابینایان و افراد مبتلا به اختلالات بینایی برای بهبود فرایند معاینه دستی در تشخیص اولیه سرطان پستان استفاده کند. در این پروژه، طی دوره‌ای نه‌ماهه، به زنان نابینا یا مبتلا به اختلالات بینایی آموزش داده می‌شد به متخصصان معاینه کلینیک (CBEs) تبدیل شوند و بتوانند برای تشخیص زودهنگام این سرطان شایع در زنان مشغول کار شوند. تشخیص و درمان زودهنگام سرطان سبب می‌شود بتوان از روش‌های درمانی استفاده کرد که فرسایش کمتری برای بیمار دارند، و از این طریق، شانس بهبود او افزایش یابد.

بعدها پروژه‌های مشابهی نیز در کشورهای دیگر (از جمله کلمبیا و هندوستان) راه‌اندازی شدند که به همین طریق و با استفاده از موقعیت منحصر به فرد زنان نابینا، جایگاهی اجتماعی برای آن‌ها فراهم می‌کردند که آن‌ها را از افرادی وابسته به زانی مستقل و کارآمد تبدیل می‌کرد.

گروه موسیقی زنان نابینای مصر

ارکستر «النور و الأمل» به معنای «نور و امید» گروهی چهل و چهار نفره متشکل از زنان نابیناست که در سال ۱۹۷۱ تأسیس شد. این زنان که قادر به خواندن موسیقی یا دیدن رهبر ارکستر نیستند، با استفاده از روش‌های ویژه به‌خاطر سپاری نت‌ها و ساعت‌های متمادی تمرین، موفق به نواختن بدون نوشته یا هرگونه راهنمای فیزیکی می‌شوند.

پروژه آموزش و توانمندسازی زنان نابینا

این پروژه در هندوستان و از سوی دختری به نام تیفانی برار آغاز شد. او می‌گوید در هندوستان، زنان نابینا مجبورند سال‌ها در چهار دیواری خانه‌هایشان در اسارت باشند. آن‌ها به سبب ناآگاهی خانواده‌هایشان از یک طرف، و ناتوانی خودشان از طرفی دیگر، از پا گذاشتن به دنیای بیرون منع می‌شوند. او می‌گوید: «دلم می‌خواست این صحنه و این روایت تغییر کند و آرزویم توانمندسازی همه زنان نابینا به لحاظ تحصیلی و شغلی بود. این طور بود که راه‌حلی برای این مشکل یافتیم.» او که خود نیز نابینا است، بهتر از هر کسی می‌دانست زنان نابینا با چه مشکلاتی روبه‌رو هستند. به همین دلیل، برنامه آموزشی ویژه خود را برای آن‌ها ارائه کرد. برنامه او شامل مواردی همچون کلاس دفاع شخصی، کلاس‌های آموزش شغلی، سمینارهایی درباره حقوق و مسائل حقوقی زنان دارای ناتوانی‌های جسمی، کلاس‌های آگاهی‌سازی سلامتی به‌ویژه کلاس‌هایی درباره بهداشت فردی زنان می‌شود. او می‌گوید پروژه‌اش تاکنون موفقیت‌آمیز بوده است و بازخوردهای مثبتی از زنان شرکت‌کننده در این دوره‌ها دریافت می‌کند.

<https://www.light-for-the-world.org/two-thirds-blind-people-are-women>